

УДК 377:373.62

Олександра Дубницька

ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОГО ПРОФІЛЮ

Попит на висококваліфікованих робітників існував у всі часи, а тому не дивно що на сьогоднішній день українська економіка потребує професійно компетентних фахівців у всіх галузях. Легка промисловість займає провідне місце, а однією з її найважливіших підгалузей є швейне виробництво. Для роботи на швейних підприємствах необхідні компетентні, мобільні й конкурентоспроможні кваліфіковані робітники на рівні сучасних і перспективних вимог.

Актуальною проблемою професійно-технічної освіти є оновлення й удосконалення змісту професійного навчання та системи кваліфікацій, оскільки працедавці вважають її недосконалою через те, що вона не дає об'єктивної інформації про якість набутих знань, умінь і компетенцій, які б відповідали реальним потребам ринку праці. Сучасний підприємець більше зацікавлений у працівникові, який вмє думати самостійно, грамотно працювати з інформацією, шукати шляхи раціонального подолання поточних виробничих питань, володіти критичним і творчим мисленням, бути комунікабельним.

Проблеми оновлення освітніх стандартів професійно-технічної освіти з робітничих професій та вдосконалення змісту професійного навчання досліджували науковці та педагоги-практики професійно-технічних навчальних закладів: О. Бондаревська, Б. Гершунський, М. Дементьев, О. Журавльов, Ф. Зятдінова, Б. Камінський, Г. Лук'яненко, Н. Ничкало, Ю. Сухарінов та ін.

Мета статті – на основі аналізу теорії та практичних досліджень визначити умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Найвищим критерієм якості підготовки майбутніх фахівців є професійна компетентність. Розрізняють декілька видів професійної компетентності: спеціальну або діяльнісну, яка пропонує володіння професійною майстерністю на високому рівні; особистісну (володіння способами самовираження і саморозвитку; здатність знаходити нестандартні рішення, гнучке теоретичне і практичне мислення, вміння бачити проблему, здатність самостійно здобувати нові знання і вміння); індивідуальну (володіння способами самореалізації та саморозвитку індивідуальності в межах професії, здатність до творчості).

Щодо самого визначення “професійна компетентність”, то її розглядають як певний рівень освіченості спеціаліста (Б. Гершунський); характеристику

якості підготовки спеціаліста, певний потенціал ефективності трудової діяльності (В. Пугачов); компонент єдності професійної та суспільної культури (О. Бондаревська); спеціальну підструктуру, зміст якої складають певні знання та досвід особистості у вирішенні виробничо-технічних та організаційно-управлінських завдань, які постають перед нею (О. Журавльов); певну інтегральну якість, яка формується на засадах професійно-ціннісних орієнтацій і здатності до створення людиною власної концепції розвитку мислення та самосвідомості (Ф. Зіятдінова). За М. Дементьєвою, професійна компетентність – це здатність фахівця ефективно вирішувати завдання, які відносяться до сфери її професійної діяльності, глибока обізнаність щодо умов і технологій вирішення проблем, що виникають, вміння професійно грамотно реалізувати свої знання на практиці [2, с. 115].

Аналіз роботи професійно-технічних навчальних закладів показує, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців неможливе без оновлення освітніх стандартів; удосконалення професійного навчання шляхом впровадження новітніх технологій у навчальний процес; введення модульної системи навчання, а також використання і впровадження в навчальний процес інноваційних виробничих технологій.

Сформувані професійні знання, вміння і навички, оптимально поєднати теоретичну і практичну складові, інтегруючи їх, дозволяє впровадження в початковий процес програми інтегрованого модуля, оволодіння яким передбачає запровадження модульно-компетентної технології навчання, що робить можливим перехід при конструюванні змісту освіти від знань до способів діяльності.

За модульно-компетентною технологією навчання педагог, щоб підготувати компетентного випускника, повинен сформувати професійні та ключові компетенції (трудова операція), які складають модуль (модуль – це сукупність трудових операцій, зміст яких формує необхідні компетенції) [3, с. 19].

За результатами аналізу дослідження педагогів-практиків щодо проблеми проектування професійних стандартів у сфері швейного виробництва створено модель професійного стандарту компетентності з професії “Кравець”, яка стала основою для оновлення діючих кваліфікаційної та освітньо-кваліфікаційної характеристик і розроблення експериментального навчального плану, де освітня програма розподіляється на навчальні модулі, що будуються по вертикалі та складаються з відповідних предметних модулів. Ці модулі в подальшому формують знання, вміння і компетенції для засвоєння автономної трудової функції, які на кожному кваліфікаційному рівні розмежовано на окремі блоки, їхній зміст узагальнено і трансформовано у стисле формулювання їх значення. Щоб

ідентифікувати ці блоки, введено поняття “модулі компетенції”, які фактично визначали основні види робіт кравця.

Актуальним є впровадження за модульно-компетентнісною технологією навчання інтегрованих уроків, які передбачають інтеграцію спеціальних предметів, що входять до модуля професійно-теоретичної підготовки та навчально-виробничих робіт, які складають зміст модуля виробничого навчання [4].

Особистісно орієнтований підхід реалізовано шляхом впровадження інноваційних технологій. Серед інноваційних технологій, які застосовуються викладачами для покращення навчального процесу, можна виділити такі: інтеграційні, колективної дії, інформаційні, дистанційні, розвивальні, модульно-розвивальні тощо.

У якості виховних інноваційних технологій застосовують мистецькі засоби і прийоми впливу педагога на свідомість особистості учня з метою формування в нього особистісних цінностей у поєднанні із загальнолюдськими: рання соціалізація учнів; патріотичність; духовний розвиток учнів тощо.

Інноваційні педагогічні технології дали можливість запровадити найрізноманітніші методи навчання. Ефективно проходять уроки, де використовуються інтерактивні методи, які допомагають учням глибше зрозуміти тему, а набуті теоретичні знання використати у життєвих ситуаціях.

Такі підходи до занять виявилися ефективними щодо: *оптимальності* – у спробі досягти поставлених навчально-виховних цілей при найменших витратах часу, зусиль і засобів завдяки високій якості, ефективності, а головне – результативності навчання; *інтегративності* – синтезі одержаних знань не лише з одного предмета, а й з інших предметів; *сучасності* – у постійному прагненні до нововведень і неперервному вдосконаленні змісту предмета з урахуванням зменшення розриву між найновішими досягненнями в науці та виробництві; *науковості* – відмові від інтуїтивного визначення змісту, методів і форм навчання та переході до максимально повного аналізу, заснованого на найновіших сучасних досягненнях психолого-педагогічних наук; *масштабного використання сучасних, технічних і дидактичних засобів навчання*, які активізують діяльність учнів; *якісної та кількісної оцінки* результатів навчання.

Нові технології навчання ставлять відповідні вимоги до інженерно-педагогічних працівників: уміти діагностувати цілі навчання, виховання і розвитку; глибше володіти навчальним предметом; моделювати професійну діяльність майбутнього фахівця; організувати самостійну роботу учнів для підготовки до семінарських занять, уроків-конференцій тощо; створювати нові види наочних засобів для навчання; вільно володіти методами проблемного розвивального навчання тощо [5, с. 45].

Сучасна професійна підготовка майбутніх фахівців швейного профілю тісно пов'язана з художньо-естетичним вихованням, яке здійснюється комплексом засобів: художнє виховання; естетична та мистецтвознавча освіта; поширення та пропаганда найвищих досягнень художньої культури; естетичне середовище; естетичні аспекти фізичної культури і спорту, культурний туризм; художня самодіяльність тощо.

При підготовці кваліфікованого робітника швейного профілю враховують основну властивість особистості, а саме: прагнення до творчості та краси. Щоб прилучити учнів до естетичної культури, розвинути творчі здібності, сформувані естетичні смаки та художньо-естетичні уміння, викладачі застосовують метод, який називається “мозковим штурмом”. Ця методика полягає у вмінні викладача розкрити глибинні творчі резерви учня і навчити його творчо підходити до розв'язання професійних проблем [1].

Важливим аспектом підготовки компетентного фахівця швейного профілю є інноваційні підходи до співпраці навчальних закладів із підприємствами.

Суть інноваційного підходу полягає у діагностиці навчальними закладами ринку праці, а саме: визначення мережі підприємств, які потребують робітничих кадрів; асортименту виробів, які виготовляються; рівень технічного обладнання підприємств і діючих інноваційних технологій на цих підприємствах. Також здійснюється науково-методична робота з вивчення виробничого досвіду даного підприємства, а саме вивчення технологій виготовлення одягу з використанням нових матеріалів і сучасного обладнання [6].

Таким чином, умовами формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейного профілю можна вважати: подальшу інтеграцію професійно-технічної освіти у світову систему підготовки робітників шляхом упровадження інноваційних технологій навчання та виробництва; модульно-компетентнісний підхід; методи формування художньо-естетичного виховання й інноваційні підходи до співпраці з підприємствами легкої промисловості.

1. *Гриценко І.* Принцип естетизації у підготовці кваліфікованих робітників швейного профілю / *І. Гриценко* // Професійно-художня освіта України : зб. наук. праць / Редкол. : *І. А. Язюн* (голова), *В. О. Радкевич* (заступник голови), *Р. Т. Шмагало* (заступник голови) та ін. — Київ ; Черкаси : Видавництво “Черкаський ЦНТЕГ”, 2005. — Вип. III. — С. 80–86.
2. *Дементьева Н. В.* Методическое обеспечение индивидуальной социально-педагогической работы с детьми и подростками из неполных семей (Опыт адаптации международной программы “Большие Братья / Большие Сестры”) : Дисс... канд. пед. наук : 13.00.02 / *Нина Викторовна Дементьева*. — Тамбов, 2003. — 200 с.

3. Кіндзерська С. Г. Модульно-компетентнісний підхід у формуванні навчальних планів та навчальних програм / Світлана Григорівна Кіндзерська // Розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління: проблеми та перспективи : Матеріали круглого столу в рамках виставки “Інноватика в освіті України”, м. Київ, 27-29 жовтня 2010 року. — К., 2010. — С. 18—21.
4. Короткова Л. І. Модульно-компетентнісна технологія навчання як механізм впровадження професійних стандартів нового покоління у навчально-виробничий процес / Ліна Ігорівна Короткова // Розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти нового покоління: проблеми та перспективи : Матеріали круглого столу в рамках виставки “Інноватика в освіті України”, м. Київ, 27-29 жовтня 2010 року. — К., 2010. — С. 22—29.
5. Кравчук Г. Шлях до підвищення компетенції випускника / Кравчук Галина // Профтехосвіта. — 2011. — № 2 (26). — С. 45.
6. Нікішін О. Інноваційні підходи співпраці з підприємствами легкої промисловості / Олеся Нікішін // Профтехосвіта. — 2011. — № 1 (25). — С. 26—27.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2012

А. Дубницька

Требования к формированию профессиональной компетентности будущих специалистов швейного профиля

На основе анализа научно-методической литературы определены условия формирования профессиональной компетентности будущих специалистов швейного профиля.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, модульно-компетентностная технология, метод формирования художественно-эстетического воспитания, инновационный подход к сотрудничеству с предприятиями.

О. Dubnytska

Requirements to Future Specialists’ of Sewing Industry Professional Competence Formation

Having analysed scientific and methodical literature the author determines conditions of future specialists’ of sewing industry professional competence formation.

Key words: professional competence, module and competence technology, method of artistic and aesthetic education formation, innovative approach to cooperation with enterprises.

Рецензент – доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник Л. Є. Сігасва